

EDUSKUNNAN VASTAUS 169/2000 vp**Hallituksen esitys maa-
oikeuksien lakkauttamisesta
erityistuomioistuimina ja siihen
liittyväksi lainsäädännöksi****Asia**

Hallitus on antanut vuoden 1999 valtiopäivillä eduskunnalle esityksensä maa-
oikeuksien lakkauttamisesta erityistuomioistuimina ja siihen
liittyväksi lainsäädännöksi (HE 86/1999 vp).

Valiokuntakäsittely

Lakivaliokunta on antanut asiasta mietinnön
(LaVM 10/2000 vp).

Päätös

Nyt koolla oleva eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki**kiinteistönmuodostamislain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 12 päivänä huhtikuuta 1995 annetun kiinteistönmuodostamislain (554/1995) 242 §:n 3 momentti, 244—246, 248—253 ja 263 §, 266 §:n 2 momentti sekä 269 §, sellaisena kuin niistä ovat 244 § osaksi laissa 212/2000, 245, 246 ja 248 § mainitussa laissa 212/2000 ja 251 § osaksi laissa 1188/1996,

muutetaan 236 §:n 1 momentin johdantokappale sekä 5 ja 6 kohta, 237 §:n 1 momentti, 239 ja 243 §, 255 §:n 2 momentti, 256 §, 259 §:n 3 momentti, 260 §, 262 §:n 3 momentin johdantokappale sekä 1 ja 2 kohta sekä 4 momentti ja 268 §, sellaisina kuin niistä ovat 239 § osaksi laissa 273/1998, 243 § osaksi mainitussa laissa 1188/1996 ja 259 §:n 3 momentti laissa 168/1998, sekä

lisätään 236 §:n 1 momenttiin uusi 7 kohta, lakiin uusi 241 a ja 260 a § ja 261 §:ään uusi 2 momentti, seuraavasti:

236 §

Muutoksenhakukirjelmässä, joka osoitetaan asianomaiselle maa-
oikeudelle, on mainittava:

5) todisteet, jotka aiotaan esittää ja mitä niillä aiotaan näyttää toteen;

6) oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskeva vaatimus, jos valittaja pitää sitä aiheellisenä; sekä

7) mahdollinen pyyntö perusteluineen asian ratkaisemisesta pääkäsittelyä toimittamatta.

237 §

Muutoksenhakukirjelmässä on ilmoitettava muutoksenhakijan nimi ja hänen laillisen edustajansa tai asiamiehensä taikka avustajansa yhteystiedot sekä postiosoite, johon asiaa koskevat kutsut, kehotukset ja ilmoitukset voidaan lähettää. Todistajan tai muun kuultavan yhteystiedot on myös soveltuvalta tavalla ilmoitettava.

— — — — —

239 §

Muutoksenhakukirjelmä, johon on sisällytettävä lupahakemus ja valitus, on yhdessä maa-oikeuden tuomion tai päätöksen kanssa toimitettava 234 §:n 2 momentin mukaisesti maanmittaustoimistoon tai kunnan kiinteistörekisterin pitäjälle viimeistään kuudentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun maa-oikeuden ratkaisu julistettiin tai annettiin. Jos useat valittavat maa-oikeuden ratkaisusta, ei valituskirjelmiin tarvitse liittää kuin yksi kappale maa-oikeuden ratkaisua.

20 luku

Maa-oikeus

241 a §

Maa-oikeuksina toimivat Hämeenlinnan, Kuopion, Mikkelin, Oulun, Rovaniemen, Turun, Vaasan ja Vantaan kärjäoikeudet tässä laissa säädettyssä kokoonpanossa. Tuomioistuinten tuomiopiireistä näissä asioissa säädetään asetuksella.

243 §

Maa-oikeudessa on puheenjohtajana kärjäoikeuden lainoppinut jäsen sekä muina jäseninä maa-oikeusinsinööri ja kaksi lautamiestä. Jos lautamiehelle tulee este pääkäsittelyn aloittamisen jälkeen, maa-oikeus on päätösvaltainen, kun lautamiehiä on yksi. Maa-oikeudessa voi olla lisäksi toinen lainoppinut jäsen, jos sitä asian laajuuden tai muun erityisen syyn vuoksi on pidettävä perusteltuna. Samoin edellytyksin maa-oikeudessa voi olla toinen maa-oikeusinsinööri.

Maa-oikeus on päätösvaltainen myös, kun siinä on vain puheenjohtaja:

1) kun kysymys on 232 §:n 3 momentissa, 235 tai 254—258 §:ssä tarkoitetusta tai muusta niihin rinnastettavasta käsittelyn valmistelemista tarkoittavasta toimenpiteestä taikka 7 §:n 2 momentissa, 240 tai 264 §:ssä, 265 §:n 1 tai 3 momentissa taikka 275 §:n 2 momentissa tarkoitettua asiasta;

2) kun maa-oikeuden käsiteltävänä on valitus toimitusmiesten päätöksestä, jolla toimitusmiestä koskeva estemuistutus on hylätty, tai jos valitus koskee kiinteistöjen yhdistämispäätöstä taikka kiinteistörekisterin pitäjän kiinteistörekisterilain (392/1985) nojalla tekemää päätöstä tai kiinteistönmuodostamislain 277 §:n 2 momentissa tarkoitettua oikaisupäätöstä; sekä

3) kun asia ratkaistaan 259 §:n 3 momentin nojalla pääkäsittelyä toimittamatta kirjallisen oikeudenkäyntiaineiston perusteella.

Maa-oikeusinsinööri osallistuu tarvittaessa asian valmisteluun 2 momentissa tarkoitetuissa asioissa.

255 §

Päätöksestä, jolla muutoksenhakemus jätetään tutkimatta, on annettava tieto maanmittaustoimistolle, kiinteistöinsinöörille tai tie-lautakunnalle ja valitusasiassa, jos toimitus on kesken, myös toimitusinsinöörille esitettäväksi toimituskokouksessa muille asianosaisille, joiden tietoon ratkaisu silloin katsotaan saatetuksi.

— — — — —

256 §

Jos muutoksenhakemusta ei ole 255 §:n nojalla jätetty tutkimatta, maa-oikeuden on kehoitettava sellaista toimituksen asianosaista, jonka oikeutta muutoksenhakemus koskee, antamaan vastaus muutoksenhakemukseen, ellei sitä asian ratkaisemisen tai pääkäsittelyn toimittamisen kannalta ole pidettävä selvästi tarpeettomana, sekä samalla tarvittaessa määrättävä, mistä kysymyksistä vastauksessa on erityisesti lausuttava.

Kehotuksen yhteydessä on annettava tiedoksi muutoksenhakemus ja siihen liittyvät asiakirjat.

Jos 1 momentissa tarkoitettujen asianosaiset ovat kiinteistön yhteisomistajia tai yhteisen alueen osakkaita, sovelletaan kehotukseen heidän osaltaan, mitä 260 §:n 2 momentissa säädetään.

Vastauksessa asianosaisen on ilmoitettava:

- 1) asia jossa vastaus annetaan;
- 2) myöntääkö hän muutוסvaatimuksen vai vastustaako sitä;
- 3) käsityksensä muutoksenhakijan vaatimusten perusteista ja seikat, joihin hän haluaa nojautua;
- 4) todisteet, jotka aiotaan esittää ja mitä niillä aiotaan näyttää toteen;
- 5) oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskeva vaatimus, jos hän pitää sitä aiheellisenä; sekä
- 6) mahdollinen pyyntö tai suostumus perusteluineen asian ratkaisemisesta pääkäsittelyä toimittamatta.

Vastaus kehoitetaan antamaan kirjallisesti maa-oikeudelle sen määräämässä ajassa tai suullisesti istunnossa uhalla, että asia voidaan tutkia, vaikka vastausta ei anneta. Kirjallisen vastauksen osalta on soveltuvin osin lisäksi voimassa, mitä 235 §:ssä, 236 §:n 2 momentissa sekä 237 ja 254 §:ssä muutoksenhausta ja muutoksenhakukirjelmästä säädetään.

Vastaus ja siihen liitetyt asiakirjat on annettava tiedoksi muutoksenhakijalle ja sel-laiselle muulle asianosaiselle, jota vastaus koskee.

259 §

Pääkäsittelyä ei tarvitse toimittaa ja asia voidaan ratkaista kirjallisen oikeudenkäyntiaineiston perusteella, jos asia on laadultaan sellainen, että sen ratkaiseminen ei edellytä suullista käsittelyä, ja asianosaiset, joiden oikeutta muutoksenhakemus koskee, suostuvat siihen, että asia ratkaistaan pääkäsittelyä toimittamatta.

260 §

Maa-oikeuden pääkäsittelyyn on kutsuttava muutoksenhakija sekä toimituksessa vaatimuksia esittänyt tai saapuvilla ollut asian-

osainen, jonka oikeutta muutoksenhakemus koskee, noudattaen soveltuvin osin oikeudenkäymiskaaren 11 luvun säännöksiä. Muulle toimituksen asianosaiselle, jonka oikeutta muutoksenhakemus koskee tai joka on ilmoittamista pyytänyt, pääkäsittelystä ilmoitetaan kirjeellä. Jos pääkäsittelystä kirjeitse ilmoittaminen sel-laisille muille asianosaisille, jotka eivät ole ilmoittamista pyytäneet, käytettävissä olevien osoitetietojen puutteellisuuden vuoksi tuottaa huomattavia vaikeuksia tai jos se ei, huomioon ottaen asianosaisten lukumäärä ja käsiteltävänä oleva asia, ole tarpeellista, pääkäsittelystä tiedotetaan kuitenkin kuuluttamalla toimituspaikkakunnalla leviävässä sanomalehdessä vähintään 14 päivää ennen istuntoa.

Jos muutoksenhakemus koskee usean yhdessä omistamaa kiinteistöä tai määrääalaa eikä asiassa ole kysymys kiinteistön jaosta, riittää, että istunnosta ilmoitetaan yhdelle omistajista. Yhteisomistajalle, joka on tätä pyytänyt, on istunnosta kuitenkin aina ilmoitettava. Jos muutoksenhakemus koskee yhteistä aluetta eikä asiassa ole kysymys sen jakamisesta tai jaon täydentämisestä, istunnosta ilmoitetaan osakaskunnalle noudattaen, mitä yhteisaluelain 26 §:ssä säädetään.

Tässä pykälässä tarkoitettu tiedottaminen maa-oikeuden istunnosta katsotaan asianmukaisesti suoritetuksi, jos edellä tarkoitettu kirje on vähintään 14 päivää ennen istuntoa annettu postin kuljetettavaksi tai muulla tavoin toimitettu asianosaiselle.

Vastauspyynnön ja muut tässä luvussa tarkoitettujen kehotukset ja kutsut maa-oikeus saa lähettää postitse asianosaisen viimeksi toimituksessa tai tuomioistuimelle ilmoittamalla osoitteella.

260 a §

Muutoksenhakija kutsutaan pääkäsittelyyn uhalla, että muutoksenhakemus hänen poissa ollessaan jätetään sillensä.

Muutoksenhakijan vastapuoli kutsutaan pääkäsittelyyn sakon uhalla, jos asian käsitteleminen edellyttää hänen läsnäoloaan.

Muutoksenhakijan vastapuoli, jonka kuulemista ei pidetä tarpeellisena, kutsutaan pääkäsittelyyn uhalla, että asia voidaan ratkaista hänen poissaolostaan huolimatta.

Asianosainen tai hänen laillinen edustajansa voidaan sakon uhalla velvoittaa saapumaan pääkäsittelyyn henkilökohtaisesti, jos hänen kuulemistaan pidetään asian selvittämiseksi tarpeellisena.

261 §

— — — — —
Jos asianosainen tai hänen laillinen edustajansa on jäänyt pois pääkäsittelystä, johon häntä on kehoitettu saapumaan sakon uhalla, noudatetaan soveltuvin osin, mitä oikeudenkäymiskaaren 26 luvun 20 §:n 2 momentissa ja 21 §:ssä säädetään.

262 §

— — — — —
Pääkäsittelystä on seuraavassa järjestyksessä:
1) puheenjohtajan tai maa oikeusinsinöörin lyhyesti selostettava, mistä asiassa on kysymys;
2) valittajan ilmoitettava, miltä kohdin toimituksessa tehtyihin ratkaisuihin haetaan muutosta ja mitä muutoksia niihin vaaditaan tehtäväksi;

— — — — —
Edellä 3 momentissa säädetystä järjestyksestä saadaan kuitenkin tarvittaessa poiketa.

268 §

Tuomiossa saadaan ottaa huomioon vain se oikeudenkäyntiaineisto, joka on esitetty tai esitelty pääkäsittelystä tai katselmuksessa. Jos asia ratkaistaan pääkäsittelystä toimittamatta, asia ratkaistaan kirjallisen oikeudenkäyntiaineiston perusteella. Silloin kun asiassa on toimitettu arkistotutkimus tai maa oikeus on 264 §:n 1 momentin nojalla muutoin hankkinut omasta aloitteesta

taan selvitystä, se on tässä momentissa tarkoitettua kirjallista oikeudenkäyntiaineistoa. Tullakseen huomioon otetuksi asiaa ratkaistaessa se on esiteltävä asianosaisille pääkäsittelystä tai, jos ratkaisu tehdään pääkäsittelystä toimittamatta, siitä on varattava asianosaisille tilaisuus antaa lausuntonsa.

Jos asia ratkaistaan kirjallisen oikeudenkäyntiaineiston perusteella eikä valittajan vastapuoli ole käyttänyt maa oikeudessa puhevaltaa tai jos asia ratkaistaan pääkäsittelystä valittajan vastapuolen poissaolosta huolimatta, asiaa ratkaistaessa otetaan kuitenkin huomioon hänen asiassa aikaisemmin esittämänsä oikeudenkäyntiaineisto.

— — — — —
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain menettelysäännöksiä sovelletaan asioihin, joissa muutoksenhaun kohteena oleva ratkaisu on toimituksessa julistettu tämän lain voimaantulon jälkeen. Asia käsitellään kärjäoikeudessa kuitenkin aina tässä laissa tarkoitettussa kokoonpanossa, jollei asian pääkäsittely ole lain voimaan tullessa alkanut.

Mikäli asian pääkäsittely on alkanut maa oikeudessa ennen tämän lain voimaantuloa, asian käsittelyyn osallistuneiden maa oikeuden lautamiesten toimikausi jatkuu siihen saakka kunnes asia on ratkaistu.

Tämän lain voimaan tullessa maa oikeudessa vireillä olevat asiat käsitellään siinä maa oikeusasioita käsittelevässä kärjäoikeudessa, jonka tuomiopiirissä maa oikeusasioissa asianomaisen maa oikeuden tai sen jaoston kanslia sijaitsee lukuun ottamatta Etelä-Suomen maa oikeuden I jaostoa, jolle kuuluvat maa oikeusasiat siirretään Vantaan kärjäoikeuteen.

Tasavallan presidentti nimittää tämän lain voimaan tullessa maa oikeuksien virassa olevat maa oikeustuomarit ja maa oikeusinsinöörit asianomaisiin kärjäoikeuksiin perustettaviin kärjätuomarin (*maa oikeusasioiden vastuutuomari*) ja maa oikeusinsinöörin virkoihin niitä haettavaksi julistamatta. Kärjäoikeuden kärjätuomarilla, joka on ollut nimitettynä maa oikeustuomarin virkaan, on oikeus kärjä-

tuomarin virassaan käyttää myös entisen virkan-
sa nimeä arvonimenä.

Maa- ja metsätalouden oikeuksien muu henkilökunta siirretään
tämän lain voimaan tullessa asianomaisiin kärä-

jäoikeuksiin perustettaviin vastaaviin virkoihin.
Oikeusministeriö päättää virkojen siirtämisestä
ja henkilöstön sijoittamisesta asianomaisiin kärä-
jäoikeuksiin.

Laki

oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 1 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1052/1991, uusi 3
momentti seuraavasti:

2 luku

Päätösvaltaisuudesta

1 §

Käräjäoikeuden päätösvaltaisesta kokoon-
panosta sen toimiessa maa- ja metsätalouden oikeutena säädetään
kiinteistönmuodostamislain (554/1995).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

Laki

käräjäoikeuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetun käräjäoikeuslain (581/1993) 20 §:n 1 momentti
sekä 21 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 20 §:n 1 momentti laissa 960/2000, sekä

lisätään lailla 210/2000 kumotun 3 §:n tilalle lakiin uusi 3 §, 8 §:ään uusi 2 momentti ja lakiin uusi
13 a § ja sen edelle uusi väliotsikko seuraavasti:

3 §

Kiinteistönmuodostamislain 241 a §:ssä (554/1995) säädettyssä maaoykeusasioita käsittelevässä kärjjoikeudessa on maaoykeusasioita käsittelevän kärjätuomarin virka (*maaoykeusasioiden vastuutuomari*). Virkaan kuuluu velvollisuus osallistua maaoykeusasioiden ohella kärjjoikeuden muidenkin asioiden käsittelemiseen.

Kärjjoikeuden laamanni määrää lisäksi vähintään yhden kärjjoikeuden tuomareista käsittelemään maaoykeusasioita viiden vuoden määrjajaksi kerrallaan.

Sen lisäksi mitä tuomareiden nimittämistä annetun lain (205/2000) 11 §:ssä on säädetty, maaoykeusasioiden vastuutuomarin tulee olla perehtynyt kiinteistölainsäädäntöön ja kiinteistöasioiden käsitteelyyn.

8 §

Maaoykeuden puheenjohtaja kutsuu maaoykeuden jäseniksi lautamiehet yhdestä tai useammasta kärjjoikeudesta, jonka tuomiopiirissä kysymyksessä olevan toimituksen kohteena oleva alue, raja tai osa siitä on. Erityisestä syystä maaoykeuden jäseniksi voidaan kutsua myös kärjjoikeuden tuomiopiiriin maaoykeusasioissa kuuluvan muun kärjjoikeuden lautamiehet.

Kärjjoikeuden maaoykeusinsinöörit

13 a §

Kärjjoikeudessa voi olla maaoykeuden käsiteltäväksi säädettyjä asioita varten maaoykeusinsinöörin virkoja. Maaoykeusinsinööri on toimivaltainen käsittelemään maaoykeusasioita myös muissa maaoykeusasioita kä-

sittelevissä kärjjoikeuksissa. Maaoykeusinsinöörin yhteistoiminta-alueista heidän työtilanteensa mukaisesti määrätään oikeusministeriön päätöksellä.

Maaoykeusinsinöörin virkaan vaaditaan teknillisessä korkeakoulussa maanmittauksen alalla suoritettu tehtävään soveltuva diplomi-insinöörin tutkinto sekä hyvä kokemus kiinteistötoimitusten suorittamisessa ja hyvä perehtyneisyys kiinteistöjen arviointiin.

Maaoykeusinsinööri nimitetään virkaan samassa järjestyksessä kuin kärjätuomarista säädetään. Tuomarinvalintalautakunnan tulee ennen nimitysesityksen tekemistä hankkia maaoykeusinsinöörin viran hakijoista maanmittauslaitoksen keskushallinnon lausunto. Maaoykeusinsinöörillä on perustuslaissa tuomareille säädetty virassapysymisoikeus.

20 §

Laamannia, kärjätuomaria ja maaoykeusinsinööriä syytetään virkarikoksesta hovioikeudessa.

21 §

Asetuksella annetaan tarkemmat säännökset:

- 1) muista kuin 1, 3, 3 a, 4 ja 13 a §:ssä mainituista kärjjoikeuden viroista sekä niiden kelpoisuusvaatimuksista ja täyttämismenettelystä;
- 2) kärjjoikeuden lainoppineiden jäsenten ja muiden virkamiesten tehtävistä;
- 3) kärjjoikeuden lautamiehistä; sekä
- 4) tämän lain muusta täytäntöönpanosta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki

tuomareiden nimittämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 25 päivänä helmikuuta 2000 tuomareiden nimittämisestä annetun lain (205/2000) 1 §:n 2 momentti, 7 §:n 2 momentti sekä 18 §:n 1 ja 2 momentti seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa tarkoitettuja tuomarinvirkoja ovat:

- 1) korkeimman oikeuden presidentin ja jäsenen virat;
- 2) korkeimman hallinto-oikeuden presidentin ja jäsenen virat;
- 3) hovioikeuden presidentin, hovioikeudenlaamannin ja hovioikeudenneuvoksen virat;
- 4) käräjäoikeuden laamannin ja käräjätuomarin virat;
- 5) hallinto-oikeuden ylituomarin ja hallinto-oikeustuomarin virat;
- 6) vakuutus oikeuden vakuutusylituomarin, vanhemman vakuutustuomarin ja nuoremman vakuutustuomarin virat;
- 7) työtuomioistuimen presidentin ja työtuomioistuinneuvoksen virat;
- 8) markkinatuomioistuimen ylituomarin virka; sekä
- 9) maa oikeutena toimivan käräjäoikeuden maa oikeusinsinöörin virat.

7 §

Tuomarinvalintalautakunnan asettaminen ja kokoonpano

Tuomarinvalintalautakunnassa on puheenjohtajana korkeimman oikeuden valitsema jäsen ja varapuheenjohtajana korkeimman hallinto-

oikeuden valitsema jäsen. Muina jäseninä on yksi hovioikeuden presidentti, yksi hallinto-oikeuden ylituomari, yksi käräjäoikeuden laamanni, yksi hovioikeudenlaamanni tai hovioikeudenneuvos, yksi käräjätuomari, yksi hallinto-oikeustuomari ja yksi hallinto-oikeustuomari tai 1 §:n 2 momentin 6—8 kohdassa mainitun erityistuomioistuimen tuomari, yksi asianajaja, yksi yleinen syyttäjä ja yksi oikeustieteellistä tutkimusta ja opetusta edustava jäsen. Kullakin jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen.

18 §

Muiden tuomareiden nimittäminen määräajaksi

Korkein oikeus nimittää vuodeksi tai sitä pidemmäksi määräajaksi hovioikeuden esityksestä tuomarin hovioikeuteen, käräjäoikeuden laamannin esityksestä tuomarin käräjäoikeuteen ja maa oikeusinsinöörin maa oikeutena toimivaan käräjäoikeuteen sekä vakuutus oikeuden esityksestä tuomarin vakuutus oikeuteen.

Vuotta lyhyemmäksi määräajaksi nimittää

- 1) tuomarin hovioikeuteen enintään kahden kuukauden määräajaksi hovioikeuden presidentti sekä kahta kuukautta pidemmäksi ajaksi hovioikeus;
- 2) tuomarin ja maa oikeusinsinöörin käräjäoikeuteen käräjäoikeuden laamanni.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

EV 169/2000 vp — HE 86/1999 vp

Helsingissä 28 päivänä marraskuuta 2000
